

Seksueel misbruik in de katholieke Kerk in België

1/7/2022-30/6/2023

Sinds 2012, het jaar waarin tien opvangpunten werden opgericht voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie, heeft de Kerk in België zich voorgenomen jaarlijks te rapporteren over de gemelde feiten van misbruik. De bedoeling is zowel het nastreven van een transparant beleid, waar niets meer onder de mat wordt geveegd, alsook een uitnodiging naar slachtoffers uit het verleden, die nog steeds in stilte lijden, om zich te melden. We brengen even in herinnering dat de bedoeling was om via die opvangpunten alles in het werk te stellen om, in uitdrukkelijk overleg met de slachtoffers, tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank kunnen worden beslecht, of voor feiten die volgens de rechtbank niet voldoende kunnen worden bewezen, maar volgens de bevindingen van het kerkelijk opvangpunt voldoende geloofwaardig zijn.

Vanaf 2021 zijn de tien opvangpunten vervangen door twee gemeenschappelijke opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context, een voor de Nederlandstalige en een voor de Franstalige bisdommen en congregaties.

In dit rapport willen we verslag uitbrengen van de meldingen tussen 1/7/2022-30/6/2023. Over de meldingen in de vorige jaren werd uitvoerig gerapporteerd in februari 2019 in een overzichtsrapport ([Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de Katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid. 1995-2017](#)), alsook in de rapporten van 2020 ([meldingen in 2018-2019](#)), van 2021 ([meldingen tot 30 juni 2021](#)) en van 2022 ([meldingen 1 juli 2021 – 30 juni 2022](#)). Deze rapporten zijn op de website van de Kerk (<https://www.kerknet.be>) beschikbaar.

In de periode 1/7/2022-30/6/2023 werden 47 nieuwe meldingen geregistreerd, waardoor het totaal aantal meldingen sinds de oprichting van de opvangpunten op 764 komt. Daarnaast waren er in het verleden ook nog 628 meldingen bij het Centrum voor Arbitrage, dat van tijdelijke duur was (2012-2015). Het totaal aantal meldingen is dus 1392. Het aantal meldingen (47) is aanmerkelijk minder dan in de periode 2021-2022 waar we 86 nieuwe meldingen noteren.

Het groter aantal meldingen over verjaarde feiten in de vorige periode hebben we toen geduid vanuit de onthullingen in Frankrijk en enkele andere landen en de berichtgeving in de media hieromtrent in deze periode. Dat kan voor sommigen de duw in de rug zijn die ze nodig hebben om eindelijk met hun melding te komen. Het vraagt immers heel veel van slachtoffers om met hun leed naar buiten te komen. Het bespreekbaar maken van wat tot nu toe onuitspreekbaar was

dompelt ze soms weer diep in de pijn, het verdriet en de boosheid om wat ze is aangedaan. Sommigen hebben een concrete aanleiding nodig.

Wat kunnen we zeggen over de meldingen in dit voorbije jaar

Van de nieuwe meldingen komen er 16 (34 %) uit het Nederlandse taalgebied en 31 (66 %) uit het Franse taalgebied. De verschuiving in de verhouding van het aantal meldingen tussen het Nederlandstalig en het Franstalig gewest die we vorig jaar hebben vastgesteld zet zich blijkbaar verder door. Waar de verhouding vroeger ongeveer 80 % Nederlandstalig en 20 % Franstalig was, komen nu een meerderheid van de meldingen uit het Franstalig landsgedeelte. Het zou dus inderdaad zo kunnen zijn dat de problematiek die in Frankrijk aan het licht is gekomen als katalysator heeft gewerkt. Het gegeven dat er in het verleden steeds meer meldingen waren uit het Nederlandse taalgebied dan uit het Franstalig landsgedeelte is te verklaren omdat er in het Nederlandstalig landsgedeelte meer priesters werkzaam waren in scholen en jeugdbewegingen.

38 (81 %) van de meldingen gebeuren door het slachtoffer zelf, 1 wordt gemeld door familieleden van het slachtoffer en 7 worden door andere instanties gemeld. Eén van de feiten wordt door de dader zelf gemeld. Dit gegeven is consistent in de tien jaar van de werking.

36 (77 %) van de slachtoffers zijn op het moment van de melding ouder dan 40 jaar en 19 (40 %) zelfs ouder dan 60 jaar. Twee slachtoffers zijn op het moment van de melding beneden de 18 jaar en 8 tussen 20 en 40 jaar. Eén slachtoffer is overleden en de melding wordt door een derde gedaan.

27 (57 %) slachtoffers zijn mannelijk en 20 (43 %) vrouwelijk. De daders zijn op één na allen mannen.

32 (68 %) slachtoffers waren jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 5 (11 %) zelfs jonger dan 10 jaar. 15 slachtoffers waren ouder dan 18 jaar op het moment van de feiten, waarvan 14 ouder dan 21 jaar. Er is een verschuiving naar een hogere leeftijd van de slachtoffers op het moment van de feiten. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat de opvangpunten zich niet enkel meer beperken tot hulp aan minderjarige slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar ook personen die zich op het moment van de feiten in een kwetsbare positie bevonden.

30 (64 %) van de gemelde feiten hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 21 (45 %) zelfs meer dan 40 jaar geleden. Dertien (28 %) feiten dateren van de laatste 20 jaar. We stellen vast dat in de laatste drie jaar een hoger percentage feiten (daarom niet meer in aantal) uit de laatste 20 jaar worden gemeld. Deze meer recente feiten bedragen vooral meldingen van kwetsbare volwassenen en vergen een ander soort opvang en begeleiding.

De daders waren priesters of religieuzen, met uitzondering van twee pastoraal aangestelden en één verantwoordelijke van een christelijke instelling. Waar nauwkeurige gegevens over de dader bekend zijn (in 89 % van de meldingen) zijn 57 % van de daders reeds overleden op het

moment van de melding van het misbruik. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 1 jonger dan 40 jaar, 5 tussen 40 en 60 jaar, 2 tussen 60 en 70 jaar en 10 boven de 70 jaar.

In elf (23 %) gevallen deden de feiten zich voor in een school en twaalf (25 %) in een parochie. Bij 3 van de slachtoffers deed het misbruik zich voor tijdens hun periode als misdienaar, bij 1 slachtoffer in de sector van de zorgverlening, bij 6 (12 %) in de jeugdbeweging en 14 (30 %) in andere diverse contexten.

Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geclassificeerd in vier rubrieken. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de eventuele financiële tegemoetkoming bepaald. Deze classificatie is gebaseerd op de Belgische rechtspraak en kwam er op advies van de Bijzondere Parlementaire Onderzoekscommissie en de experts inzake arbitrage. De Kerk heeft ze dus niet zelf bepaald.

10 situaties worden geklasseerd in *categorie 1*: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.

24 situaties worden geklasseerd in *categorie 2*: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

11 situaties worden geklasseerd in *categorie 3*: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

2 situaties worden geklasseerd in *categorie 4*: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.

Slachtoffers kunnen ook andere dan financiële maatregelen wensen. Tal van slachtoffers brachten meerdere verwachtingen of herstelmaatregelen ter sprake. Er zijn drie verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning (38 van de 47 of 81 %), de vraag naar een ontmoeting met de verantwoordelijke van de congregatie of het bisdom waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten (13 van de 47 of 28 %) en de vraag naar begeleiding (31 van de 47 of 66 %). Slechts één persoon vraagt een ontmoeting met de dader. 7 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk was of omdat de nog levende dader een risico zou kunnen vormen. Drie

personen vragen naar bemiddeling. Aan meerdere personen werd verdere begeleiding aangeboden. Twee personen willen enkel een melding doen en vragen geen verdere actie meer.

Dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het groot aantal feiten dat volgens de toenmalige regels van justitie is verjaard. In 64 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan en de helft (24) van de daders zijn op het moment van de melding reeds overleden.

Op het moment van deze rapportering (juli 2023) zijn nog 17 dossiers niet volledig afgerond. 6 slachtoffers hebben het contact met het opvangpunt verbroken tijdens de behandeling van hun dossier.

Aan 23 slachtoffers werden financiële tegemoetkomingen uitbetaald. De bedragen situeren zich voor 7 personen tussen 2.500 en 5.000 euro, voor 6 personen tussen 5.000 en 10.000 euro, voor 3 personen tussen 10.000 en 15.000 euro, voor 1 persoon tussen 15.000 en 20.000 euro, voor 6 personen tussen 20.000 en 25.000 euro.

Verdere opvang in de toekomst

Elke persoon, ongeacht de leeftijd, die recent of in het verleden slachtoffer, familie van een slachtoffer, getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik of van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van een minderjarige of kwetsbare persoon in een pastorale relatie kan zich tot het hieronder vermelde centrale infopunt of tot een lokaal aanspreekpunt richten. Het betreft elke klacht inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag, gesteld door een persoon met een pastorale functie of taak of een priester, diaken of religieus behorend tot de Katholieke Kerk.

De melding kan zowel gaan over feiten, gedragingen of uitspraken als over de manier waarop verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen verjaard of niet-verjaard zijn. Het kan ook feiten betreffen waarvan het slachtoffer reeds is overleden. Ook wie kennis heeft of een redelijk vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen is geboden om dit te melden aan het opvangpunt. Wanneer voor minderjarigen de feiten niet zijn verjaard en wanneer de dader nog in leven is en dus mogelijks nog andere slachtoffers kan maken zal het opvangpunt steeds samenwerken met de gerechtelijke instanties. Je kan verder onrecht voorkomen voor potentiële slachtoffers door verantwoordelijkheid te nemen voor een tijdige melding.

Slachtoffers die nog geen erkenning kregen, raden we aan om zich te melden. Om te overleven of om hun relaties niet te belasten, kunnen slachtoffers gedurende een heel lange tijd ervoor kiezen om te zwijgen. Blijven zwijgen kan een verwoestende werking hebben, zolang je niet uitspreekt wat aan het licht moet komen om eindelijk genezing en heling te vinden.

De opvangpunten kunnen steeds beroep doen op de voorzitter (Prof. Dr. Manu Keirse) en de secretaris (Mgr. Herman Cosijns) van de ‘Stichting Dignity’, een stichting van openbaar nut die werd opgericht om de Kerk (de bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze

orden) te vertegenwoordigen in zaken van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Ze kan, namens de Kerk, gepaste herstelmaatregelen voorstellen, uiteraard steeds vertrekkend vanuit de belevingen en de verwachtingen van het slachtoffer.

Het beleid dat sinds 2012 door de Belgische Kerk is uitgebouwd voor de erkenning van slachtoffers van seksueel misbruik in pastorale relaties is volledig in de lijn met de recente richtlijnen door Paus Franciscus in het Vaticaan uitgevaardigd voor de Wereldkerk in zijn apostolische brief in de vorm van een motu proprio *Vos estis lux mundi* van 25 maart 2023.

Hoe bereik je het gemeenschappelijk opvangpunt ?

Via het Centraal Infopunt dat telefonisch bereikbaar is op 02 507 05 93 tijdens de kantooruren of door een e-mail te sturen naar:

- ⇒ info.misbruik@kerknet.be voor de Nederlandstaligen en
- ⇒ info.abus@catho.be voor de Franstaligen.

Via de lokale aanspreekpunten:

aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be

aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be

aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be

aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be

aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be

aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be (voor de Nederlandstalige religieuzen)

pointdecontactabus.malines-bruxelles@catho.be

pointdecontactabus.liege@catho.be (francophone)

kontaktmissbrauch.luettich@catho.be (Deutsch)

pointdecontactabus.namur@catho.be

pointdecontactabus.tournai@catho.be

pointdecontactabus.coreb@catho.be (voor de Franstalige religieuzen)

Voor verdere informatie omtrent dit jaarrapport kan u terecht bij Manu Keirse, voorzitter Dignity, 0475 90 90 37 emmanuel.keirse@kuleuven.be